

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวิชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๑/๒๕๔๘

วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๘

เรื่อง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
มาตรา ๓๐ หรือไม่

ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของห้างหุ้นส่วนจำกัด ตาลสุ่มแก้วพรหม ที่ ๑ นางวรรณภา แก้วพรหม
ที่ ๒ และนายสมภาร แก้วพรหม ที่ ๓ ผู้ร้อง ซึ่งเป็นจำเลยในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ ๑๖๑๔/๒๕๔๕
ของศาลจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔
กรณีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องได้ความว่า ธนาคารนครหลวงไทย จำกัด (มหาชน)
โดยบริษัทสินทรัพย์เพชรบุรี จำกัด ผู้เข้าสวมสิทธิ์แทน เป็นโจทก์ฟ้องห้างหุ้นส่วนจำกัด ตาลสุ่มแก้วพรหม
นางวรรณภา แก้วพรหม และนายสมภาร แก้วพรหม (ผู้ร้อง) เป็นจำเลยที่ ๑ ที่ ๒ และที่ ๓
ตามลำดับ ต่อศาลจังหวัดอุบลราชธานี ในข้อหาความผิดกู้ยืม ค่าประกันและบังคับจำนอง เนื่องจาก
จำเลยที่ ๑ ได้ทำสัญญากู้ยืมเงินไปจากโจทก์ จำนวน ๓,๒๐๐,๐๐๐ บาท โดยจำเลยที่ ๒ และที่ ๓
ได้จดทะเบียนจำนองที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างและได้ทำสัญญาค้ำประกันโดยยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วม

วันนัดสืบพยานจำเลย ศาลจังหวัดอุบลราชธานีไม่อนุญาตให้จำเลยเลื่อนคดี และถือว่าจำเลย
ทั้งสามไม่ตั้งใจสืบพยาน คดีเสร็จการพิจารณา นัดฟังคำพิพากษา

ศาลจังหวัดอุบลราชธานี พิพากษาให้ผู้ร้องทั้งสามร่วมกันชำระเงิน จำนวน ๓,๒๐๐,๐๐๐ บาท
พร้อมดอกเบี้ยให้แก่โจทก์ กับให้ผู้ร้องทั้งสามร่วมกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมแทนโจทก์โดยกำหนดค่าทนายความ
๑๐,๐๐๐ บาท

จำเลยทั้งสามยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งศาลจังหวัดอุบลราชธานี และได้อุทธรณ์คำสั่งของศาลจังหวัด
อุบลราชธานีต่อศาลอุทธรณ์ภาค ๓

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ได้มีคำพิพากษายกอุทธรณ์ของผู้ร้อง โดยเห็นว่า ตามประมวลกฎหมาย
วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ บัญญัติว่า การอุทธรณ์นั้นให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อศาลชั้นต้นซึ่งมี
คำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และผู้อุทธรณ์

ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์นั้นด้วย ดังนั้น ผู้ร้องจึงต้องนำค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่โจทก์มาวางศาลพร้อมอุทธรณ์ เมื่อผู้ร้องทั้งสามอุทธรณ์คำสั่งของศาลจังหวัดอุบลราชธานีแต่ไม่นำเงินค่าธรรมเนียมมาวางศาลพร้อมอุทธรณ์เป็นการไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว เป็นอุทธรณ์ที่ไม่ชอบ จึงพิพากษายกอุทธรณ์ของผู้ร้อง

ผู้ร้องฎีกาและยื่นคำร้องโต้แย้งว่า การที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ กำหนดให้มีการวางเงินค่าธรรมเนียมพร้อมกับยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น บุคคลที่มีฐานะยากจนย่อมไม่มีเงินมาวาง ทำให้ไม่ได้รับความเป็นธรรมที่จะใช้สิทธิอุทธรณ์ต่อศาลยุติธรรม บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมแก่บุคคล เพราะเหตุความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ขอให้ศาลฎีกาการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว และให้ส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องทั้งสามให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลฎีกาพิเคราะห์แล้ว เห็นว่า เมื่อผู้ร้องยื่นคำร้องโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ใช้บังคับมิได้ จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องทั้งสามซึ่งเป็นคู่ความในคดีโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีต้องด้วยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ ดังนั้นศาลฎีกาจึงให้รอการพิจารณาพิพากษาคดีนี้ไว้ชั่วคราวและส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องแล้วเห็นว่า มีปัญหาที่จะต้องพิจารณาว่าจะรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ได้หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ บัญญัติว่า “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลรอการพิจารณาพิพากษาคดีไว้ชั่วคราวและส่งความเห็นเช่นนั้นตามทางการเพื่อศาลรัฐธรรมนูญจะได้พิจารณาวินิจฉัย

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่งไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โดยคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบกระเทือนถึงคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว”

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องเป็นกรณีที่ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ศาลรัฐธรรมนูญจึงรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไปมีว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา ๓๐ บัญญัติว่า “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน

การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้

มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ย่อมไม่ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม”

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง

มาตรา ๒๒๕ บัญญัติว่า “การอุทธรณ์นั้นให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อศาลชั้นต้นซึ่งมีคำพิพากษาหรือคำสั่งภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่ได้อ่านคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้น และผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์นั้นด้วย ให้ผู้อุทธรณ์ยื่นสำเนาอุทธรณ์ต่อศาล เพื่อส่งให้แก่จำเลยอุทธรณ์ (คือฝ่ายโจทก์หรือจำเลยความเดิมซึ่งเป็นฝ่ายที่มีได้อุทธรณ์ความนั้น) ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๓๕ และมาตรา ๒๓๖”

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของชนชาวไทย โดยมีหลักการว่า บุคคลย่อมมีความเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุ

แห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา ฯลฯ จะกระทำมิได้ ซึ่งเป็นการกำหนดขอบเขตการใช้อำนาจของรัฐที่มีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของประชาชน และเป็นการวางหลักประกันที่รัฐจะต้องให้การรับรองความเสมอภาคของบุคคลและห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องต่าง ๆ โดยมีพื้นฐานมาจากหลักความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ตามธรรมชาติอันเป็นการรับรองว่า สิทธิตามธรรมชาติของปัจเจกชนนั้น เป็นสิทธิที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันทุกคนและห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม

สำหรับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ กรณีที่ผู้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นต้องนำเงินค่าธรรมเนียมซึ่งจะต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์นั้น เนื่องจากการดำเนินคดีแพ่ง ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งกำหนดให้คู่ความหรือผู้ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับคดีจะต้องเสียค่าใช้จ่าย เรียกว่า ค่าฤชาธรรมเนียม คำว่า “ค่าฤชาธรรมเนียม” หมายความว่า ค่าธรรมเนียมด้วย “ค่าธรรมเนียมศาล” คือ เงินที่ต้องชำระให้แก่ศาลในการฟ้อง ดำเนินคดีหรือต่อสู้คดี แบ่งเป็น ๒ ประเภท คือ ค่าขึ้นศาล และค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ตามตาราง ๑ และ ๒ ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง คือ เงินค่าธรรมเนียมที่ต้องชำระให้แก่ศาลในการยื่นคำฟ้องต่อศาล โดยชำระในเวลาขึ้นคำฟ้อง เรียกว่า ค่าขึ้นศาล ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ เป็นค่าธรรมเนียมอื่น ๆ ตามตาราง ๑ และ ๒ ท้ายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง คู่ความฝ่ายแพ้คดีจะชำระเป็นค่าอะไรบ้างได้มีบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๖๑ ที่บัญญัติเช่นนี้เพื่อเป็นประกันว่า หากในที่สุดศาลอุทธรณ์พิพากษาให้ผู้อุทธรณ์ต้องรับผิดชอบชำระค่าธรรมเนียมแทนคู่ความที่ชนะคดีแล้ว ผู้ชนะคดีจะมีสิทธิได้รับค่าธรรมเนียมที่วางไว้ต่อศาลพร้อมอุทธรณ์นั้น การที่กฎหมายบัญญัติให้ผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งตามคำพิพากษาหรือคำสั่งมาวางศาลพร้อมกับอุทธรณ์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๒๕ นั้น เป็นบทบัญญัติที่ใช้กับคู่ความอย่างเท่าเทียมกัน คู่ความทุกคนได้รับการปฏิบัติและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ได้คำนึงถึงฐานะของคู่ความแต่อย่างใด

ที่ผู้ร้องอ้างว่า กรณีบุคคลที่มีฐานะยากจนย่อมไม่มีเงินมาวางและขอทุเลาการบังคับและขออนาถาในจำนวนเงินดังกล่าวไม่ได้ นั้น เห็นว่า คนที่มีฐานะยากจนไม่มีเงินที่จะเสียค่าธรรมเนียมศาลได้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๗ บัญญัติให้ร้องขอ
ดำเนินคดีอย่างคนอนาถาได้ หากศาลอนุญาตให้ผู้ร้องขอดำเนินคดีอย่างคนอนาถาได้ ผู้นั้นไม่ต้องเสีย
ค่าใช้จ่ายหรือเสียค่าฤชาธรรมเนียมแต่อย่างใด กฎหมายได้บัญญัติทางแก้ไขสำหรับคู่ความที่มีฐานะยากจน
ไว้แล้ว ข้ออ้างของผู้ร้องฟ้องไม่ขึ้น

ดังนั้น บทบัญญัติมาตรา ๒๒๕ ที่ให้ผู้อุทธรณ์ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมที่ต้องใช้แก่คู่ความ
อีกฝ่ายหนึ่งมาวางศาลพร้อมอุทธรณ์ โดยไม่อาจขอลาได้นั้น ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม
แก่บุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจตามมาตรา ๓๐ แห่งรัฐธรรมนูญ คำโต้แย้ง
ของผู้ร้องไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย

ให้ยกคำร้อง

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ